

تقدیم به همسرانمان

مقدمه

هدف این کتاب، ابتدا طرح مسائل طرح‌ریزی و مدیریت کارخانه برای دانشجویان دوره کارشناسی مدیریت صنعتی و مهندسی صنایع است و در مرحله دوم برای افراد علاقه‌مندی است که نیاز به اطلاعاتی در این زمینه دارند. به خاطر محدودیت‌هایی که در تدوین این کتاب وجود داشته، ممکن است در بعضی مواقع پیوستگی مطالب، به خاطر تبعیت از مفاد درسی که این کتاب باید جوابگوی آنها باشد حفظ نشده باشد، ولی سعی فراوان شده است تا هر فصل مقدمه فصل بعدی و فصل بعدی تکمیل‌کننده مطالب فصل قبلی باشد.

همان‌گونه که قبلاً ذکر شد، به سبب تنوع و گستردگی مباحث فنی و مدیریتی در این کتاب، گاهی لازم می‌شود به کنکاش‌های خیلی تخصصی‌تری از دیدگاه‌های علوم دیگر نیز پرداخته شود، که از این کار به علت تخصصی بودن زیاد آن صرف‌نظر شد.

در این کتاب سعی شده است تا خواننده با سه بُعد مدیریت علمی کارخانه که در اغلب برنامه‌ریزی‌های تسهیلات تولیدی وجود دارد و به صورت‌های: (۱) مدیریت و طرح‌ریزی تسهیلات؛ (۲) مدیریت و جایابی تسهیلات؛ (۳) مدیریت و طرح‌ریزی عملیات است، آشنا شود. مشخص است که هر یک از ابعاد مذکور با یکدیگر تداخل‌هایی عمیق دارند که طرح یکی از آنها بدون دیگری مقدور نخواهد بود. به عنوان مثال، در جایی که تعادل خط تولید و بُعد مدیریت عملیات مطرح می‌شود، طرح آن بدون در نظر گرفتن مدیریت و طرح‌ریزی تسهیلات که شامل طراحی استقرارها، کارگاهها و سیستم حمل‌ونقل است، امکان‌پذیر نیست. همچنین طرح هر یک از دو موضوع اخیر بدون در نظر گرفتن یک جایابی آرمانی در کارخانه (مدیریت و جایابی تسهیلات)، که دسترسی به عوامل بیرونی مثل خدمات، مشتری و تسهیلات دیگر را در بر می‌گیرد، بی‌فایده است و عملاً سودآوری را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد.

موضوع دیگر اینکه در بعضی از مباحث، به خصوص فصل‌های سوم، هفتم، نهم،

دهم و یازدهم کمی از مفاد تعیین شده تجاوز شده و مسائل از دید تخصصی تری مورد بررسی قرار گرفته است؛ این امر می‌تواند برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دیگر علاقه‌مندان نیز، مفید واقع شود.

با توجه به اینکه مدت‌ها از اولین چاپ اثر حاضر می‌گذرد، نیاز به تجدیدنظر و به‌روز در آوردن مطالب آن به شدت احساس می‌شود؛ از این رو، در این کتاب، علاوه بر مطالب چاپهای قبلی، تلاش شده است تا موضوعات جدیدتر و متنوع‌تری به مطالب قبلی افزوده و مطالب به‌روز شود. به همین لحاظ ضمن حفظ مطالب قبلی، چاپ حاضر از ساختار جدیدتری برخوردار است که در آن برخی از فصلهای قبل در یکدیگر ادغام و حسب نیاز فصلهای جدیدی به کتاب اضافه شده است. در فصلهای جدید، به عنوان نمونه فصلهای چهارم و نهم، علاوه بر حفظ پیوستگی موضوعی، تلاش شده تا مطالب به تفصیل مورد بحث قرار گیرد تا دید دقیق‌تری از موضوع برای دست‌اندرکاران فراهم آید. در مطالب این اثر، علاوه بر استفاده از منابع گوناگون خارجی از توده‌ای از تجارب چند دهه نگارندگان از تدریس هر یک از مباحث ذکر شده در این کتاب در مقاطع مختلف دانشگاهی به صورت تخصصی‌تر و با جزئیات بیشتر و نیز سمینارهای متعدد برگزار شده برای مدیران به صورت کاربردی هم استفاده شده است.

علی‌رغم حساسیت به کار رفته در زمینه ارائه مطالب، مطمئناً این مجموعه خالی از نقص و اشکال نیست. تذکر نواقص و اشکالات از سوی استادان و صاحب‌نظران محترم، موجب کمال امتنان و سپاس‌گزاری خواهد بود. امید است دانشجویان رشته‌های مدیریت، مهندسان، مدیران و سایر دانش‌پژوهانی که در این زمینه فعالیت دارند، بتوانند از این مجموعه به نحو مقتضی و مؤثر در پیشبرد کارهای خود استفاده کنند که این خود، بزرگ‌ترین پاداش برای ما معلمان است.

دکتر سید محمدسید حسینی

محمدسعید صفاکیش

زمستان ۱۳۸۶